

# SŁOWO

Wilno, Czwartek 5 maja 1927 r.

Redakcja i Administracja ul. Ad. Mickiewicza 4, otwarta od 9 do 3 Telefon: redakcji 243, administracji 228, drukarni 252

PRENUMERATA miesięczna z odnośnieniem do domu lub z przesyłką pocztową 4 zł. zagranicą 7 zł. Konto czekowe w P. K. O. Nr 80259.

W sprzedaży detalicznej cena połączonych nr-ów 20 groszy. Opłata pocztowa niszczona ryczałtem. Redakcja rękopisów niezamówionych nie zwraca.

## ODDZIAŁY:

BARANOWICZE — ul. Szosowa 172  
BRASŁAW — ul. 3-go Maja 64  
DUKSZTY — ul. Gen. Berbeckiego 10  
DUNIŁOWICZE — ul. Wileńska 1  
GŁĘBOKIE — ul. Zamkowa 80  
GRÓDNO — Plac Batorego 8  
KAMIEŃ KOSZYRSKI — Związek Ziemian  
LIDA — ul. Majora Mackiewicza 63

NIEŚWIEŻ — ul. Ratuszowa 1  
NOWOGRÓDEK — ul. Mickiewicza 26  
NOWOŚWIECIANY — ul. Wileńska 28  
POSTAWY — ul. Rynek 19  
STOŁEC — ul. Piłsudskiego  
ST. WIĘCIANY — ul. Rynek 9  
SW. R. — ul. 3-go Maja 5  
W. LEJKA POWIATOWA — ul. Mickiewicza 24

## 3 MAJ

w Prusach Wschodnich.

BERLIN, 4.V. PAT. Posłowie Stephens, von Campe, von Eynem i towarzysze z partii ludowej, której przewodniczącym jest p. Stresemann, wnieśli w sejmie pruskim interpelację z powodu rozesłania przez konsulat generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Królewcu zaproszenia do władz państwowych na uroczyste nabożeństwo w kościele katedralnym w Królewcu urządzone przez konsulat z powodu święta narodowego Rzeczypospolitej. Interpelanci zapytali rząd pruski czy takie wystąpienie polskiego konsula generalnego odpowiada zwyczajom dyplomatycznym i w jaki sposób zamierza rząd pruski przeszkodzić odawaniu przez niemieckich duchownych usług polskiej propagandzie.

Z dzienników berlińskich jedna tylko zblizona do ministra Stresemanna „Taegliche Rundschau” podaje tekst interpelacji dołączając do niej komentarz następujący: Zaproszenie powyższe wywołało w Królewcu zrozumiałe protest i oburzenie władz, tam bowiem zbyt dobrze wiadomo, co zaproszenie takie ma oznaczać. Czynnik polski prowadzi do usławiania kampanię na rzecz polityki aneksjonistycznej w stosunku do Prus Wschodnich. Przez zwabianie urzędników państwowych i miejskich oraz obywateli niemieckich na nabożeństwo z okazji święta państwa narodowego pragnie propaganda polska wywołać w świecie wrażenie, że w Prusach Wschodnich istnieje dążenie do Polaków. Jest to zupełnie co innego, gdy tu w Berlinie poselstwo polskie w kościele św. Jadwigi obchodzi święto narodowe, niż gdy jakiś konsul generalny w Królewcu wystosowuje tego rodzaju równie nieaktowne, jak i propagandystyczne zaproszenie pomimo znanych mu w Prusach nastrojów, zwracających się przeciwko wszelkim wystąpieniom polskim, przekraczającym dopuszczalne granice. Jest rzeczą godną ubolewania z każdego punktu widzenia, że niemieccy duchowni katolicy świadomie lub nieświadomie udzielają poparcia zamiarom polskiego konsula generalnego przez odprawianie nabożeństw, na które konsul generalny rozesłał zaproszenia w sposób budzący wątpliwości. Pocucie taktu musi wymagać również i od kościoła katolickiego na obszarach tak zagrożonych jak Prusy Wschodnie, by sfery kościelne umiały przewidzieć wszelkie możliwe nadużycia jakich się może dopuścić strona polska, w dziedzinie czynności kościelnych i by nie udzielały jej do tego swej pomocy.

W związku z powyższą sprawą Polska Agencja Telegraficzna upoważniona jest do wyjaśnienia, że placówki polskie zagranicą w dniu 3-go maja wszędzie urządzały nabożeństwa z okazji święta polskiego, a władze krajowe przy których placówki te są akredytowane mają zwyczaj wysyłania na takie nabożeństwa swoich reprezentantów i składania przedstawicielowi rządu polskiego gratulacji. Jest to ogólnie przestrzegane według etykiety międzynarodowej wszędzie, zarówno gdzie chodzi o poselstwa, jak i konsulatory. W Polsce nikogo by nie zdziwiło, gdyby konsul Niemiec w Poznaniu lub Katowicach w dniu święta narodowego niemieckiego 11-go sierpnia urządził nabożeństwo i zaprosił na nie reprezentantów władz polskich, którzyby nie ośmielali złożyć konsulatowi niemieckiemu, jak każdemu innemu w tych okolicznościach swoich gratulacji.

## Przebieg 1 maja na Litwie.

«Lietuva» pisze:

Donoszą pisząc, iż dzień 1 maja w Litwie upłynął spokojnie. Porządek nigdzie nie uległ zakłóceniu, nie zanotowano żadnych demonstracji lub wypadków. Jedynie w sobotę wieczorem rozplakatowano około 200 proklamacji komunistycznych, nawołujących robotników do wystąpienia na ulice. Jednakże spokój, jaki panował 1 maja, dowodzi, iż proklamacje te nie wywarły żadnego wpływu na robotników i plany komunistów spotkały się z całkowitą niepowodzeniem.

To samo pismo donosi zatem, iż w związku z 1 majem policja polityczna w dn. 9 kwietnia skonfiskowała archiwum lewicowych soc. rewolucjonistów, którzy działają wspólnie z komunistami. Przywódcą ich Serbenta ukrywa się w Tyłży i jedździ do Berlina, gdzie porozumiewa się z komitetem komunistycznym i otrzymuje stamtąd środki. Proklamacje soc. rewolucjonistów były rozpowszechniane w całej Litwie.

## Rozpoczęcie obrad

międzynarodowej konferencji gospodarczej.

GENEWA, 4—V. PAT. Dziś rano pod przewodnictwem b. prezesa rady ministrów Belgii Theunisa rozpoczęła obrady międzynarodowa konferencja gospodarcza. W konferencji biorą udział przedstawiciele 47 państw.

LONDYN, 4 V. PAT. Program prac rozpoczętej dziś w Genewie międzynarodowej konferencji gospodarczej składa się z trzech działów głównych. Dział pierwszy dotyczy przyczyn obecnego załamania się równowagi w handlu i przemyśle światowym i wpływu tego zjawiska na trwałość pokoju powszechnego. Dział II obejmuje zagadnienia związane ze sprawą granic celnych dla wywozu i wwozu oraz zakazu wwozu i wywozu niektórych artykułów, sprawę cła, wreszcie sprawy fiskalne i inne ograniczenia. Do działu II należą również sprawy porozumień międzynarodowych w zakresie przemysłu i sprawy karteli. Dział III dotyczy zagadnień rolnych i ich stosunku do wytwórczości przemysłowej.

## Przemówienie inauguracyjne.

GENEWA, 4.V. PAT. Przewodniczący międzynarodowej konferencji gospodarczej Theunis zaznaczył w przemówieniu inauguracyjnym, że do kładne prace przygotowawcze oraz niezwykle ważne dokumenty stawiają konferencję w możliwości dokonania wybitnej pracy. Byłoby jednak błędem oczekiwać od tej pierwszej konferencji ostatecznych postanowień w sprawie sanacji życia gospodarczego poszczególnych krajów. Trzeba raczej szukać w niej linii wytycznych dla przyszłych układów i umów. Szczególnie aktualnymi sprawami są problemy cła celnych i handlu, jak również sprawy międzynarodowego porozumienia w dziedzinie przemysłu.

Z wielkim naciskiem zwrócił się Theunis przeciwko niebezpieczeństwu stałego podwyższania barier celnych. Nie należy obiecywać, że konferencja usunie jakiegoby różnicę czarodziejską istniejącą trudności, musi się jednak zdać sprawę z tego, że dzieło jej zamierzone będzie na długą metę, to dzieło, którego zadaniem ma być uzupełnienie politycznej i pokojowej działalności Ligi Narodów. Theunis określił dzień 21 maja, jako przypuszczalny termin zakończenia konferencji. Z kolei delegat francuski Loucheur został wybrany pierwszym wice-przewodniczącym konferencji. Prace konferencji będą podjęte dziś popołudniu.

## Stanowisko Sowietów.

MOSKWA, 4—V. PAT. Przewodniczący delegacji sowieckiej na międzynarodową konferencję gospodarczą Osiński udzielił wywiadu przedstawicielom prasy niemieckiej. W wywiadzie tym Osiński oświadczył:

Delegacja sowiecka uważa za swe główne zadania: 1) przedstawić punkt widzenia opinii publicznej ZSSR, na międzynarodową sytuację gospodarczą oraz na trudności z nią związane. 2) przedłożyć propozycje sowieckie, mające na celu zlikwidowanie chronicznego przesilenia przeżywanego przez gospodarkę socjalistyczną. 3) zakomunikować rezultaty odbudowy gospodarki ZSSR, dokonanej na podstawach socjalistycznych. 4) przedstawić warunki w jakich byłoby możliwe współistnienie dwóch przeciwnych sobie systemów gospodarczych. 5) złożyć propozycje i kompletne wyjaśnienia w sprawach związanych z traktatami pokojowymi i zawartymi w nich klauzulami.

Delegacja sowiecka — oświadczył dalej Osiński — składa się z osób bądź związanych z rozmaitymi dziedzinami życia gospodarczego bądź zajmujących kierownicze stanowiska, bądź też wybitnych rzeczoznawców w sprawach gospodarczych. Na zapytanie dziennikarzy co do stanowiska przedstawicieli Sowietów wobec delegacji niemieckiej Osiński oświadczył, że ponieważ w bardzo wielu sprawach interesy Z. S. S. R. i Niemiec są identyczne, przeto delegacja sowiecka zamierza współpracować z delegacją niemiecką.

## Kapitałistyczny i socjalistyczny systemy gospodarcze.

BERLIN, 4—V. PAT. Wczoraj bawiła w Berlinie w przejeździe do Genewy delegacja sowiecka na międzynarodową konferencję gospodarczą. W rozmowie z przedstawicielami prasy przewodniczący delegacji komisarz ludowy Osiński wystąpił przeciw pogłoskom, jakoby udział unii sowieckiej w konferencji gospodarczej oznaczał zmianę polityki sowieckiej wobec Ligi Narodów. Jednym z głównych punktów, które delegacja sowiecka zamierza poruszyć w toku obrad konferencji genewskiej jest zasadnicze rozważenie możliwości współistnienia obok siebie kapitalistycznego i socjalistycznego systemów gospodarki.

## Konflikt bałkański zostanie rozwiązany.

BIAŁOGRÓD, 4. V. PAT. W kołach politycznych obiega pogłoska, że jeszcze w ciągu bieżącego tygodnia rozpoczyna się bezpośrednie rokowanie między Włochami a Jugosławią. Rokowania przeprowadzone będą na podstawie propozycji angielskich, według których Jugosławia będzie ratyfikowała konwencję zawartą w Nottnu. Natomiast rząd włoski w piśmie do rządu jugosłowiańskiego da zadawalną interpretację art. 2-go traktatu zawartego w Tiranie. Dzienniki wyrażają zapytywanie, że rozpoczęcie bezpośrednich rokowań między Włochami a Jugosławią nastąpi w najbliższych dniach.

## Komuniści — i Stahlhelm.

BERLIN, 4. V. PAT. Prezydent policji berlińskiej wystosował do partii komunistycznej oraz do komunistycznego związku żołnierzy frontowych pismo w którym jak najostreż zakazuje urządzania w dniach 7 i 8 maja r. b. jakichkolwiek kontrodermonstracji przeciwko uczestnikom zjazdu Stahlhelmu. W związku z tym zakazem frakcja komunistyczna wniosła dziś w sejmie pruskim interpelację wzywającą rząd pruski do zażądania od prezydium policji berlińskiej cofnięcia powyższego zakazu.

## Losy małżonki Tsun-Yat-Sena.

LONDYN, 4—V. PAT. «Times» donosi z Pekinu, iż obiega tam pogłoska, że małżonka gen. Tsun-Yat-Sena padła ofiarą zamachu i została ciężko poraniona kilkoma strzałami rewolwerowymi.

Pozatem w tym samym dniu policja polityczna skonfiskowała dwie czerwone chorągwie, szykowane na dzień 1 maja, z napisami: «Precz z imperialistami w Chinach» i «Precz z ręką od Rosji Sowieckiej».

W Szawlach w dn. 28 kwietnia zaarrestowano członka tamecznego komitetu komunistycznego Lejbę Szelewicza. U aresztowanego znaleziono mnóstwo proklamacji w jęz. litewskim i rosyjskim. Niektóre z nich były przeznaczone dla rekrutów i żołnierzy.

W Wejwerach urzędnicy policji powołali archiwum lewicowych soc. rewolucjonistów, którzy działają wspólnie z komunistami. Przywódcą ich Serbenta ukrywa się w Tyłży i jedździ do Berlina, gdzie porozumiewa się z komitetem komunistycznym i otrzymuje stamtąd środki. Proklamacje soc. rewolucjonistów były rozpowszechniane w całej Litwie.

W Janowie również przytrzymało kilku miejscowych komunistów. U niektórych z nich znaleziono pieniądze, przeznaczone na cele propagandy.

## W perspektywie tygodnia.

Od 26 kwietnia do 4 maja.

Ustawy robotnicze. W dniu 21 kwietnia Wielka Rada Faszystów przyjęła projekt prawa, który nazwano „Międzynarodową Kartą Pracy”, a gen. Fengowi 24 dnia, 90 kar. maszynowych, 21970 karabinów rosyjskich, 4000 kar. japońskich, 2200 pocisków armatnich, 1800000 naboju, 2000000 nab. niemieckich i 500000 nab. japońskich a także 10000 granatów ręcznych.

Prócz tego dostarczono z Bolszewi do Urgi: 25000 karabinów, 32000000 naboju, 140 kar. maszynowych, 42 dział, 42000 pocisków, 10000 granatów ręcznych, 5000 szabel, 10000 bomb. chemicznych, 30000 masek antygazowych i 6 aeroplanów.

Jednocześnie Moskwa zaopatrywała armię południową. W depeszy sowieckiego attaché wojskowego z Pekinu Jegorowa do gen. Galinsu w Kantonie znajdujemy cyfrę 25 milionów rubli jako wartość materiału ofiarowanego przez Bolszewję rewolucyjnym Chinom.

Tak wygląda „neutralność Bolszewi” w Chinach po zrewidowaniu poselstwa w Pekinie. Podobnie jakby wyglądała neutralność Sowietów w sprawie N. P. Ch. i Hromady, gdyby... w Pekinie znaleziono archiwum korespondencji jednego z europejskich poselstw sowieckich.

Chwała Bogu, że przynajmniej w Chinach akcja Sowietów leży na obu łapach. Gen. Czang-Kai-Szek znalazł już współzawodnika w kontroli, niejakiego gen. Li-Czaj-Sum, który pożyczyl nawet trochę milionów dolarów od bankierów z Hong-Kong. Marszałek północy Tschang-Tso-Lin gromi tymczasem wojska Kantonu. Polityka angielska triumfuje na całej linii! A prestiż Europy już tak był zachwiany.

Te zmiany w Chinach są dziełem dyplomacji angielskiej, która działała tu bez żadnej pomocy ze strony Japonii czy Francji. Bolszewicy wylewają swą złość rozpisując się o „calokwitej ignorancji generałów chińskich w dziedzinie sztuki wojennej” — *Połno nie wiecie!*

Reforma agrarna w Bolszewi. Ma być ogłoszona niebawem. Przy tej sposobności należy zauważyć, że ustawodawstwo bolszewickie, pomimo całej potworności celów do których zdąża, jest pod względem techniki ustawodawczej lepsze od naszego. Bądź co bądź nie rozstrzyga się tam najzawilszych spraw ekonomicznych metodą podnoszenia rąk «prosto od pluga». Np. projekty reformy agrarnej są dwa, — jeden przygotowany w naukowej komisji wniosków ustawodawczych przy Radzie Gosp. Społ., (Sownarkomie) i drugi opracowany przez Ministerstwo Rolnictwa.

W r. 1922 ogłoszono w Bolszewi Kodeks Rolny, który teraz ma być zmieniony. Jak wszędzie tak i tutaj socjalistyczny zmusza Sowiety do uznania wszelkiej prywatnej za fundament wszelkiego obrotu ekonomicznego.

Pięćdziesięciolecie oswobodzenia Słowian. Pół wieku upłynęło gdy wojska naszego ciemiężyli ces. Aleksandra II-go oswobodzili kraje słowiańskie. Czy kultura świata zyskała po obaleniu Imperium domu Osmanów? Dużo by o tem osób. Gazety francuskie zaznaczają, iż ci nieustępliwi traperzy są pochodzenia francuskiego i potomkami pierwby żyć — dzięki interwencji zbrojnej tych kolonistów-Francuzów. Często nie mówią nawet po angielsku a wyłączone staro-francuskim językiem. Akcję Zimowego Dworca idea słowiańska tak szlachetnie broniła, że aż za głuszącą dźwięk kajdan polskich. Faktem jest także, że Mikołaj II padł sumiennie wykonując testament ojca i dziada w sprawie swobody słowian

znalezione podczas rewizji w gmachu południowych. Można być rusofobem

Chiny. Ogłoszono dokumenty i dziada w sprawie swobody słowian

znalezione podczas rewizji w gmachu południowych. Można być rusofobem

Chiny. Ogłoszono dokumenty i dziada w sprawie swobody słowian

znalezione podczas rewizji w gmachu południowych. Można być rusofobem

## Sejm i Rząd.

Generał Sosnkowski w Warszawie.

WARSZAWA, 5.V. (tel. od wł. koresp.). Wczoraj od g. 7.30 rano przybył z Poznania gen. Sosnkowski wzięty na dworcu przez szefa sztabu generalnego gen. Piskora oraz generałów: Dreszera, Litwinowicza, Krzeńskiego i licznych przedstawicieli korpusu oficerskiego.

Po kilkunastominutowej serdecznej pogadance gen. Sosnkowski odjechał do hotelu Europy.

Po południu gen. Sosnkowski przyjęty został przez Marszałka Piłsudskiego. Rozmowa trwała dłuższy czas. W kołach politycznych robione są różne przypuszczenia o roli jaką ma odegrać w życiu politycznym gen. Sosnkowski.

Pomiedzy pogłoskami słyszeliśmy i o objęciu przez gen. Sosnkowskiego premjerostwa, oraz o objęciu wyższego stanowiska dyplomatycznego.

Sfery wojskowe przypuszczają, że gen. Sosnkowski obejmie stanowisko vice-ministra Spraw Wojskowych.

lecz trzeba przyznać, że pomnik Aleksandra II-go słusznie stoi w Sofji.

Gazety rosyjskie wspominają jak to delegacje słowian południowych jeździły jeszcze: do Cara Aleksiego Michajłowicza. My Polacy moglibyśmy też przypomnieć, że podobnych wysłańców przyjmował Władysław IV nasz król i Wielki Książę. Tylko Sejm ówczesny stanął na drodze wielkiej myśli Władysławowskiej...

Z powodu tego jubileuszu Czesi urządzili wspaniałą uroczystość. Czeski minister oświaty Horlice, prezes

Senatu Gruban, przedstawiciel Prezydenta Massaryka, a przedewszystkiem sam Kramarz (wszyscy ci panowie są doktorami — oczywiście) wygłosili

mowy bardzo piękne i pełne wdzięku do Rosji, której niema i w miejsce której jest banda zbiorów wszechświatowych. Poczcwiw Rosjanie — emigranci mieli iży w oczach i

dziękowali serdecznie. Naturalnie, że nikt nie mówił o tej czynnej wdzięczności i czynnej pomocy przeciw owym zbiom, jakie

okazały narodowej Rosji legjony Czecho-Słowackie, które skradły złoto rosyjskie i wydały adm. Kołczaka bolszewikom.

Nowy potop. Na zakończenie proszę rozwinąć atlas i spojrzeć na mapę Stanów Zjednoczonych. Miasto Nowy Orlean położone przy ujściu

Mississippi jest zagrożone powodzią. Aby niebezpieczeństwo tej powodzi oddalić rząd Stanów zdecydował się wysadzić dynamitem olbrzymią tamę

Mississippi położoną o 20 km. na połudn-wschód od Nowego Orleanu. Przez wysadzenie tej tamy zbawia się miasto od powodzi, lecz zapija się obszar na którym znajduje

obecnie pożywnie przeszło 2000 ludności zajmującej się rolnictwem i myślistwem. Zapatia się przedewszystkiem teren wspaniałych polowań.

Teraz zaczyna się bajka z Mayn-Reeda. Oto tamtejsi traperzy nie chcą się poddać temu wyrokowi i postanowili zbrojnie przeciw niemu wystąpić.

Podobno wydali nawet kulomioty i strzelali jst automobil na p. Hoovera, ministra przemysłu Stanów Zjednoczonych. Uważają oni, że kwota 500.000 funtów szterlingów jaka ma być im

wypłaconą jest [suma] za małą. Niektórzy sprzeciwiają się ewakuacji przymusowej i uciekają do lasów twierdząc, że woła umrzeć, aniżeli pozwo-

lić na ten potop lokalny.

Władze amerykańskie są jednak nieubłagane, gdyż przy poprzedniej powodzi zginęło w N. Orleanie 300 osób. Gazety francuskie zaznaczają, iż ci nieustępliwi traperzy są pochodzenia francuskiego i potomkami pierwby żyć — dzięki interwencji zbrojnej tych kolonistów-Francuzów. Często

nie mówią nawet po angielsku a wyłączone staro-francuskim językiem. Akcję Zimowego Dworca idea słowiańska tak szlachetnie broniła, że aż za głuszącą dźwięk kajdan polskich. Faktem jest także, że Mikołaj II padł sumiennie wykonując testament ojca i dziada w sprawie swobody słowian

znalezione podczas rewizji w gmachu południowych. Można być rusofobem

Chiny. Ogłoszono dokumenty i dziada w sprawie swobody słowian

znalezione podczas rewizji w gmachu południowych. Można być rusofobem

Chiny. Ogłoszono dokumenty i dziada w sprawie swobody słowian

znalezione podczas rewizji w gmachu południowych. Można być rusofobem

Chiny. Ogłoszono dokumenty i dziada w sprawie swobody słowian

znalezione podczas rewizji w gmachu południowych. Można być rusofobem

Chiny. Ogłoszono dokumenty i dziada w sprawie swobody słowian





